

Σεμινάριο που απευθύνεται σε φοιτητές και αφορούν την διαδικασία της μάθησης στο πανεπιστήμιο την προσωπική εξέλιξη και επίδοση

Επιμέρους ενότητα: Στρατηγικές συγγραφής εργασίας 2

Μαρία Αμπαρτζάκη/ Μέλος ΔΕΠ Πανεπιστημίου Κρήτης

Τι μας μπερδεύει; Σημεία που προκαλούν σύγχυση και παρανοήσεις στη διαδικασία συγγραφής

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

<https://kedima.hmu.gr/>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μαθησιακοί στόχοι

Να διευκρινίσουμε λεπτομέρειες που συνήθως διαφεύγουν της προσοχής μας.

Εισαγωγικές σελίδες

Ο Τίτλος της εργασίας σύμφωνα με τον Σαρρή (2023, σ. 29) θα πρέπει να είναι:

«Σύντομος»

«Σαφής»

«Δηλωτικός του περιεχομένου της εργασίας»

«Να περιλαμβάνει λέξεις κλειδιά».

«Να κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη».

Δηλαδή να αποτελεί μία ολοκληρωμένη πρόταση που να «βγάζει νόημα».

Δηλαδή να βοηθάει τον αναγνώστη να καταλάβει τι περίπου θα διαβάσει στην εργασία.

Παραδείγματα

Παραδείγματα τίτλων

Τίτλος 1 Ακατάλληλος τίτλος	Τίτλος 2 Κατάλληλος τίτλος	Αιτιολόγηση
Water Ecoculture	Water Ecoculture: Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την αειφόρο ανάπτυξη	Ο τίτλος 2 μας βοηθάει να καταλάβουμε ότι η εργασία θα μας παρουσιάσει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ονομάζεται Water Ecoculture
Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που το υλοποίησαν νηπιαγωγεία σε διάφορες χώρες της Ευρώπης	Η υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος από ευρωπαϊκά ιδρύματα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης	Ο τίτλος 2 έχει περισσότερη σαφήνεια (το πρόγραμμα το υλοποίησαν και νηπιαγωγεία και παιδικοί σταθμοί ή άλλα ιδρύματα προσχολικής αγωγής) και καλύτερη διατύπωση.
Η υλοποίηση του προγράμματος Water Ecoculture από ιδρύματα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης στην Ευρώπη	Η υλοποίηση του ευρωπαϊκού προγράμματος Water Ecoculture από ιδρύματα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης: Μία μελέτη περίπτωσης	Ο τίτλος 2 είναι: <ul style="list-style-type: none"> • πιο συμπυκνωμένος (ευρωπαϊκό πρόγραμμα) • πιο σαφής (ιδρύματα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης) • πιο ακριβής (επιλεγμένα ιδρύματα – μελέτη περιορισμένης έκτασης)

Θα μπορούσε ένας τίτλος να είναι δημιουργικός για να τραβήξει το ενδιαφέρον του αναγνώστη;

Τίτλος 1 Ακατάλληλος τίτλος	Τίτλος 2 Κατάλληλος τίτλος	Αξιολόγηση
ΡΟΛΟΓΙΑ ΕΝ ΠΛΩ	ΡΟΛΟΓΙΑ ΕΝ ΠΛΩ: Η αληθινή ιστορία ενός ιδιοφυούς ανθρώπου που έλυσε το μεγαλύτερο επιστημονικό πρόβλημα του καιρού του	Στον τίτλο 2 έχουμε τον συνδυασμό ενός δημιουργικού τίτλου (ΡΟΛΟΓΙΑ ΕΝ ΠΛΩ) με έναν πιο σαφή υπότιτλο

Λέξεις κλειδιά

Τίτλος 2
Κατάλληλος τίτλος

Αιτιολόγηση

Η υλοποίηση του ευρωπαϊκού προγράμματος Water Ecoculture από ιδρύματα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης: Μία μελέτη περίπτωσης

Πρόγραμμα για την αειφόρο ανάπτυξη (εκπαιδευτικό πρόγραμμα, αειφόρος ανάπτυξη)
Που υλοποιήθηκε σε
Επιλεγμένα (μελέτη περίπτωσης)
νηπιαγωγεία & παιδικούς σταθμούς (προσχολική ηλικία)
Η γενική μεθοδολογική προσέγγιση ήταν η Έρευνα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (Έρευνα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού)

Λέξεις κλειδιά

Έρευνα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
(Μελέτη περίπτωσης)
(Εκπαιδευτικό πρόγραμμα)
Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη
Προσχολική Ηλικία

Η μεθοδολογία της έρευνας δεν είναι η μέθοδος έρευνας!

Μεθοδολογία έρευνας: Μία συνολική ερευνητική πορεία και η λογική της (επιστημολογία). Επικεντρώνεται στην επιλογή των μεθόδων Π.χ. έρευνα-δράση, εθνογραφία, μελέτη περίπτωσης, πειραματική, δημοσκοπική, κ.λπ.

Μέθοδοι έρευνας: ο τρόπος συλλογής δεδομένων. Π.χ. παρατήρηση, δημοσκόπηση, πείραμα, συνέντευξη, κ.λπ.

Εργαλεία συλλογής δεδομένων: Π.χ. Σχάρα παρατήρησης, ερωτηματολόγιο, ερωτήσεις συνέντευξης κ.λπ.

Ας δούμε εν συντομία το ζήτημα της επιστημολογίας

«Η επιστημολογία ως φιλοσοφική ιδέα, είναι η μελέτη της γνώσης και, συνεπώς, του πώς γνωρίζουμε αυτό που γνωρίζουμε». (Newby, 2019, σ. 111).

Πώς γνωρίζουμε αυτό που γνωρίζουμε;

Η επιστημολογία του ποσοτικού & του ποιοτικού παραδείγματος

Χαρακτηριστικά του ποσοτικού παραδείγματος	Χαρακτηριστικά του ποιοτικού παραδείγματος
Το ποσοτικό παράδειγμα θεωρείται ότι είναι:	Στο ποιοτικό παράδειγμα οι ερευνητές θεωρούν ότι:
<ul style="list-style-type: none"> • Το πιο ισχυρό παράδειγμα. • Παρέχει μία ακριβή εικόνα για την πραγματικότητα μέσα από «έναν συνδυασμό στατιστικής ανάλυσης και απαγωγικού συλλογισμού». • Η θέση των ερευνητών είναι «ουδέτερη», δηλαδή «δεν επηρεάζεται από συναισθηματική προσκόλληση σε ένα ζήτημα ή δέσμευση σε μια αιτία». • Μέσα από αυστηρές διαδικασίες επεξεργάζονται τα τεκμήρια & τις αποδείξεις.	<ul style="list-style-type: none"> • «Δεν υπάρχει μία μόνο αλήθεια». • «Οι άνθρωποι μπορούν να έχουν διαφορετικές απόψεις και να πιστεύουν σε έγκυρες αλλά διαφορετικές αλήθειες, και αυτό που τους ενδιαφέρει είναι να τις εκθέσουν». • Δεν είναι απαραίτητο να είναι ουδέτερος ο ερευνητής. • Τα τεκμήρια δεν είναι μόνο αριθμητικά. • «Οι σχέσεις, ο χαρακτήρας, τα συναισθήματα», «οι διαισθητικές αντιλήψεις και η φαντασία» αποτελούν «αποδεκτές πηγές πληροφοριών» και «εργαλεία» της έρευνας. • Χρησιμοποιείται ο επαγωγικός τρόπος σκέψης.

Newby, 2019, σ. 52-53).

Διευκρινήσεις: Απαγωγικός συλλογισμός

«Ένας τρόπος παρουσίασης μιας έρευνας με σκοπό να ελεγχθεί η καταλληλότητα μιας θεωρίας ή ενός μοντέλου. Στην προσέγγιση αυτή η ερευνητής δηλώνει τι θα συμβεί ή θα έπρεπε να συμβεί και στη συνέχεια ταιριάζει με τη θεωρία ή το μοντέλο» (Newby, 2019, σ. 780).

«Για να εξηγηθεί το προς εξέταση γεγονός διατυπώνεται ένας νέος κανόνας · εν συνεχεία συνάγονται εκείνες οι υποθέσεις των οποίων η επικύρωση είναι απαραίτητη για να ισχύει ο κανόνας · οι υποθέσεις τίθενται υπό έλεγχο στη βάση των νέων δεδομένων · όταν τα νέα δεδομένα δεν επικυρώσουν τις υποθέσεις, ο κανόνας (που εξηγεί το φαινόμενο) πρέπει να αντικατασταθεί ή να μετασχηματιστεί · η διαδικασία παίρνει τέλος όταν κάθε νέο δεδομένο που παράγεται επικυρώνει τις υποθέσεις» (Τσιώλης, 2014, σ. 90).

Διευκρινήσεις: Επαγωγικός συλλογισμός

«Τρόπος αναπαράστασης μιας έρευνας όπου η θεωρητική δήλωση ή το μοντέλο προκύπτει από τη διαδικασία της ανάλυσης δεδομένων. Επιδιώκοντας να διερευνήσει μια κατάσταση ή ένα σύνολο δεδομένων, η προσέγγιση του ερευνητή είναι να υποβάλλει τα δεδομένα σε διάφορες αναλύσεις (ο τύπος της ανάλυσης εξαρτάται από τη φύση των δεδομένων) προκειμένου να αποκαλυφθούν η τάξη και το μοτίβο» (Newby, 2019, σ. 784).

«Η διαδικασία εξαγωγής συμπερασμάτων από το συγκεκριμένο και το στέρεο στο γενικό και στο αφηρημένο» (Robson, 2007, σ.649).

Σε αυτή τη διαδικασία στηριζόμαστε σε πιθανότητες και προσδοκούμε ότι αυτό που ισχύει στις περιπτώσεις που εξετάσαμε θα ισχύσει και σε άλλες, όμοιες περιπτώσεις.

Διαφορές

Παραπομπή

Παράθεση

Αναφορά – λίστα αναφορών

Παραπομπή

- Με την παραπομπή **παραπέμπω**, δηλαδή στέλνω τον αναγνώστη μου εκεί που βρήκα την πληροφορία που αναφέρω (δηλ. στο βιβλίο, άρθρο, μονογραφία, κ.λπ. από το οποίο πήρα την πληροφορία).
- Η παραπομπή μπορεί να γίνει **μέσα** στο κείμενο ή στο **τέλος** του κειμένου.

Διαφορές

Παραπομπή εντός του κειμένου (αφηγηματική μορφή παραπομπής – ως ρέον κείμενο)

- Η **Αμπαρτζάκη (2023)** υποστηρίζει ότι η συγγραφή μίας ποιοτικής ακαδημαϊκής εργασίας εξαρτάται από τις γνώσεις και δεξιότητες των φοιτητών/τριών.

Παραπομπή στο τέλος του κειμένου (παρενθετική μορφή παραπομπής)

- Η συγγραφή μίας ποιοτικής ακαδημαϊκής εργασίας εξαρτάται από τις γνώσεις και δεξιότητες των φοιτητών/τριών (**Αμπαρτζάκη, 2023**).

Παράθεση

- Παραθέτω = Παρουσιάζω
- Παράθεση είναι η παρουσίαση μέσα στην εργασία ενός **αυτούσιου κομματιού** από κείμενο που έχουμε πάρει από βιβλίο, άρθρο ή άλλη πηγή.
- Αυτούσιο σημαίνει ότι ΔΕΝ αλλάζουμε ΤΙΠΟΤΑ στο κομμάτι του κειμένου, ούτε αφαιρούμε, ούτε προσθέτουμε. Το αντιγράφουμε ΑΚΡΙΒΩΣ όπως είναι και το βάζουμε σε εισαγωγικά.
- Πρέπει ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ στο τέλος του κομματιού να βάλουμε παραπομπή και στην παραπομπή αναφέρουμε τον ΑΡΙΘΜΟ ΤΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ από την οποία πήραμε το συγκεκριμένο κομμάτι.

Συχνά λάθη που κάνουν οι φοιτητές/τριες όταν γράφουν μία παράθεση

Η παράθεση γράφεται χωρίς εισαγωγικά. Σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να θεωρηθεί ως λογοκλοπή, ακόμα και αν έχει μπει σωστά η παραπομπή.

Η παράθεση γράφεται με εισαγωγικά, αλλά χωρίς παραπομπή. Αυτό θα θεωρηθεί ως έλλειψη και θα επιβαρυνθεί ο βαθμός της εργασίας.

Η παράθεση γράφεται χωρίς εισαγωγικά και χωρίς παραπομπή. Σε αυτήν την περίπτωση θεωρείται λογοκλοπή.

Η παραπομπή γράφεται μακριά από την παράθεση. Αυτό δε μας επιτρέπει να συνδέσουμε την παράθεση με την πηγή της και θα πρέπει να αποφεύγεται.

Φύλλο:
Λάθη στις
παραθέσεις.

Διαφορές

Αναφορά – Λίστα αναφορών

- Λίστα που περιλαμβάνει όλες τις πηγές (βιβλία, άρθρα, κ.λπ.) στις οποίες έγινε παραπομπή στην εργασία (στο κείμενο).
- ΔΕΝ περιλαμβάνει πηγές τις οποίες, αν και τις έχουμε διαβάσει, δεν τις χρησιμοποιήσαμε τελικά, επομένως δε γίνονται παραπομπές σε αυτές μέσα στο κείμενο.
- Η λίστα που περιέχει τις αναφορές συνήθως ονομάζεται:
  - Λίστα αναφορών
  - Αναφορές
  - Βιβλιογραφικές αναφορές
  - Κατάλογος αναφορών
  - Κ.λπ.

Τι πρέπει να προσέχουμε!

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Τη χρήση παλιών πηγών (βιβλίων, άρθρων, κ.λπ.). Προτιμώνται πηγές της τελευταίας δεκαετίας ή, στη χειρότερη περίπτωση, όσες έχουν εκδοθεί από το 2000 και μετά (επίσης, θα σας συμβουλευσει ο καθηγητής του κάθε γνωστικού αντικειμένου).
- Εξαιρούνται μνημειώδη κείμενα μελετητών που έχουν πεθάνει (π.χ. του Φρόνιτ).

Πηγές που δε θεωρούνται αξιόπιστες:

- Ιστοσελίδες
- Wikipedia
- Blog
- Πτυχιακές εργασίες & Διπλωματικές εργασίες
- Σημειώσεις κ.ά.

Ποιες θεωρούνται ως αξιόπιστες πηγές;

- Βιβλία
- Άρθρα & πρακτικά συνεδρίων που έχουν λάβει τυφλή κρίση
- Άρθρα & πρακτικά συνεδρίων που έχουν δημοσιευτεί σε εκδόσεις υψηλού κύρους (με high impact factor)

Τι πρέπει να προσέχουμε!

Άμεσες - έμμεσες αναφορές

- Παράδειγμα άμεσης αναφοράς (Taylor, 2023).
- Παράδειγμα έμμεσης αναφοράς (Jones, 2011 στο Bartoli, 2022).
- Η χρήση έμμεσων αναφορών ενέχει κινδύνους και πρέπει να αποφεύγεται.

Βιβλιογραφία

- ▶ Eco, U. (2001). *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία* (Μετ. Εισ. Μ. Κονδύλη. Αθήνα: Νήσος.
- ▶ Σαρρής, Μ. (2023). *Πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία. Ένας οδηγός ακαδημαϊκής γραφής*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- ▶ Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.
- ▶ Swales, J. M. & Feak, C. B. (1994). *Academic writing for graduate students*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- ▶ Newby, P. (2019). *Μέθοδοι έρευνας στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Πεδίο.

Ερωτήσεις, απορίες

Exit Ticket 3

Το σεμινάριο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης «Γραφείο υποστήριξης της διδασκαλίας και μάθησης στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5162371 με τη Συγχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

